

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra AF GRUNDTVIGS DAGBØGER

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 56.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig01val-shoot-idm140411867269936/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Af Grundtvigs Dagbøger

Jeg mig)¹. — Borttager man nu — af de beste Romaner — hvad der tilhører Digteren, da undre Vi os over, at Bogen kunde interessere os. — Er det saa ved en historisk Fortælling? Nei, der finder Læseren sig i en nye Verden. Han skuer en ny, men en virkelig Existent — ikke en, som blot er tænkt — fremvirket af forskjellig Gudelære, Love og Sæder; men derfor behøver hans Aand ikke at svæve uden for hans Legeme, thi han er mellem Mennesker, mellem sine Brødre. De have blot en anden Kolorit end han, som yder ham Stof til de mest skjærpende Forstandsøvelser. —

26 [Maj]. Men — kan man sige — alt dette gjør jo Historien, og hvortil da historiske Fortællinger? — Vist nok er det Historien, der er Grundlaget for dem, men ere de, hvad de bør være, have de et stort Fortrin for de almindelige Historier. Disse gaae — som oftest — frem i kronologisk Orden. Gjenstanderne blive derved saamange, [at] de splitte Opmærksomheden ad. De kjæde, thi naar man har faaet Begyndelsen af [en] Mand's Liv eller en Begivenhed, da nødes man til at gennemlæse — især naar Bogen er registerløs — mange uveikommende og — i det Øieblik — kjedsomme Ting, før man atter naar Fortsættelsen af Mandens Liv, eller Begivenhedernes Følger. — Lægger man her til, at Historikernes Sprog ofte er intet mindre end blomstrende, da vil man let indsee den historiske Fortællings Fortrin, thi alle dannede Læsere ere derfor ikke Venner af dyb historisk Grundskning.

Saaledes tilstaaer Jeg da gjerne, at den h. F. hverken er Roman eller Historie, men noget af begge; men dette anseer Jeg ei for en Feil, men for en Fuldkommenhed. Den laaner Karakterer og — saavidt det harmonerer med dens individuelle Plan — Kjendsgjerninger af Historien. Den laaner Romanens blomstrende Sprog, overraskende Lignelser, frapperende Kombinationer og Katastrofer. Ligesom Steffens siger, at Göthe sammensatte den Existent, han forsonede sig med, af de enkelte ædle Træk, der fandtes hos forskjellige Individuer, saaledes tør Jeg paastaae, at den h. F.; naar den er, hvad den bør være, foreener Romanens og Historiens Skjønheder uden at have deres Ufuldkommenheder. —

Til dette Skilderi svare vist nok hverken Vielands Agathon, eller — om Jeg husker ret, thi længe læste Jeg den ei — Marmontels Belisar. — Men har ikke Vieland selv erklæret hin for

¹ Senere indskudt Bemærkning.

Af Grundtvigs Dagbøger

et Mesterstykke? og er han ikke kompetent Dømmer i sin egen Sag? Have ikke næsten alle hans Resensentere været hans Ekko? — Har man ikke seet det paa Prent beklages, at historiske Fortællinger i Almindelighed slet ikke lignede deres Mønster Belisar? Alt dette vil Jeg ikke negte, men man maa da og tillade mig at antage, hverken Belisar eller Agathon ere historiske Fortællinger; skal de endelig hede Fortællinger, maa det være filosofiske. Den sidste Forfatter fortæller især sin Helts indvortes Liv og sine egne Yndlings Meninger. — Gaaer man altsaa ud fra hine, da troer Jeg, man bærer sig ad i denne Green af de skjønne Videnskaber, som i den dramatiske — hvor adskillige paastaae, intet Skuespil duer, med mindre det — som Rahbek lunefuld udtrykker sig — kan henføres til en vis Paragraf i de moralske Haandbøger, thi saaledes ville de have Levnets-Filosofi der, hvor den slet intet har at gjøre.

Den historiske Fortælling skal vække intellektuel Fornøjelse. — Hvad Suhm siger om Historien, gjelder ogsaa her. — Hans Ord ere disse — i Fortalen til første Deel af hans danske Historie: »Jeg har — villet skrive efter gamle Historieskrivers Vis, nemlig fortælle mere og dømme mindre — — — kort overlade meget til Læserens Tanke og Fliid«. Den skal mere vække Læserens Tankekraft, end see ud, som var den Resultatet af Tænkning over sine egne Begivenheder. —

Men hvilke ere da saadanne Fortællinger? Saadanne ere frem for alle en Deel af de islandske Sagaer, dem anseer Jeg i det ringeste som Mønster for vort Norden [?] — *mutatis mutandis*¹. — Saadanne ere — tildels — Suhms og Samsøes Fortællinger, skjønt de have valgt saadanne Stoffe, der ei trængte til megen Fiksjon. — Det være langt fra mig at dadle dette, kun maae man ei ansee det for noget karakteristisk hos Fortællingen. — Thi enten en hel Livsepoke bringes af Forfatteren i Forbindelse, eller Tilfaldet har sparet ham Umagen, kommer her — efter mine Tanker — ud paa eet. —

Voltaeres Karl 12tes Historie er og en historisk Fortælling, og Jeg er vis paa, hans Tendents i alt det historiske, han skrev, har været at producere saadanne Fortællinger, og derfor er vi(d)st den Daddel, hvormed man overøser ham for Mangel paa historisk Nøiagtighed, uretfærdig. — Men det er ikke første gang, man har lastet en Forfatter, fordi man enten ei har kunnet, eller — blandet af Fordomme — ei har villet overskue hans

¹ 2: med de nødvendige Ændringer.